

בס"ד

כשכל אחד יכיר את תפקידו וייחודותו בעולם יחדלו כל המחלוקות בעולם!!!

משום שרצו להדמות למלאכים, הלא היו יכולים להתאוות לכך אף בלא הדגלים.

הנה במדרשים מצינו שחלוקת המקומות בחנייתם של השבטים היתה בקפידה רבה, ושהיה כל אחד ואחד מחייב לדור במקומו השייך לו, ונאסר עליהם להחליף מקומם, עד כדי שלא היה יכול לומר אחד מן השבטים שברצונו לדור אצל שבט אחר.

וכמפורש במדרש (ויק"ר פרשה ל"ב אות ג' והובאו הדברים ברש"י בספר ויקרא כה, י בפרשת המקל) וכך אמרו: "תני ר' חייא, מפרשת יוחסין יצא, שבא ליטע אהלו במחנה דן, אמר להם מבנות דן אני, אמרו לו כתיב איש על דגלו באתת לבית אבותם" (במדבר ב, ב) ולא לבית אמותם נכנס לבית דינו של משה ויצא מחוייב ועמד וגידף, עכ"ל.

מבואר להדיא שכל בני השבטים היו דרים אצל בני שבטם בנפרד ולא היו מתערבבים כלל וכלל.

עוד משמע מדברי המדרש (הג"ל) שהדגלים והתורה מישך שייכי אהדדי וכמו שאמרו שם "הביאני אל בית היין, זה הר סיני, ודגלו עלי אהבה, אלו הדגלים", ואע"פ שלפי פשוטם של דברים היה מקום לומר שמאחר ובשעת קבלת התורה ראו את המלאכים שהיו עשויים בדגלים דגלים ולפיכך נתאוו להם כאותה השעה, מ"מ מסתברא שלא באקראי זכו לגילוי זה שם באותו מעמד, אלא אדרבה היו כן משום שמשלימים הם זה את זה.

« דגל' מצביע על עצמאותו וייחודותו של בעל הדגל! »

כדי להבין הדברים לאשורן, נעתיק את דברי הרמב"ן בענין הדגלים, שכ' בזה"ל: "כל דגל יהיה לו מפה צבועה תלויה בו, צבעו של זה לא צבעו של זה, צבע כל אחד כעין אבנו הקבועה בחושן, ומתוך כך כל אחד מכיר את דגלו, לשון רש"י. וכתב ר"א סימנים היו בכל דגל, וקדמונינו אמרו שהיה בדגל ראובן צורת אדם ומצוירים עליו דודאים, ובדגל יהודה צורת אריה כי בו המשילו יעקב (בראשית מט, ט), ובדגל אפרים צורת שור מטעם בכור שורו (דברים לג, ז), ובדגל דן צורת נשר עד שידמו לכרובים שעשה יחזקאל הנביא, עכ"ל.

מבואר בדבריו שבדגלים היה סמל של כל שבט ושבט, והדגל היה לאות על מהות הרוחנית של כל שבט ושבט.

ביאור הדברים ביארם המשגיח הגאון רבי ירוחם הלוי ליבוביץ זצ"ל ממיר (בספרו דעת תורה), וכך כתב: "והביאור הוא, כי אצל מלאכי השרת יש תפקיד מיוחד לכל מלאך ומלאך, כי זה הפירוש הפשוט במילת 'מלאך', שליח הוא לעשות דבר מסוים בעד המשלח. כל מלאך ומלאך לעצמו הוא, כל מלאך ומלאך יש לו דגל שלו, אין מלאך אחד מתערב בחבירו, לכל מלאך שליחות מיוחדת, אין מלאך אחד עושה שתי שליחויות, ואין שני מלאכים בשם אחד, מיכאל לא מיקריא גבריאל וגבריאל לא מיקריא רפאל וכדו', כי עצמיים הם, ושני עצמים לא יבואו בשם אחד."

"והוא ענין הדגלים שלהם אשר נתאו בני ישראל להיות בדגלים כמלאכי השרת. כלל ישראל הבינו שגם להם, לכל אחד ואחד, יש לו תפקיד

« מהו גדלות הדגלים! »

השבוע אנו קוראים בפרשתנו את מצוות עשיית הדגלים כמו שכתוב בתורה איש על דגלו באתת לבית אבותם יחנו בני ישראל (במדבר ב, ב). ולאחר מכן, התורה הק' מפרטת את סדר החניה של כל שבט ושבט באיזה רוח ובאיזה מקום, ומעל לכל שבט ושבט התנוסס הסימן המיוחד לדגל של כל שבט ושבט.

במדרשים מצינו שענין הדגלים יש לו חשיבות רבה וענין פנימי, וכמו שאמרו חז"ל (במדר"ר ב, ג) שזה מבטא אהבתו היתירה של הקב"ה לכלל ישראל, וכלשון המדרש דלהלן: "חביבה גדולה חביבן הקב"ה שעשאם דגלים כמלאכי השרת כדי שיהיו ניכרין. ומנין שהוא אהבה לישראל, שכן שלמה אומר הִבְיָאֲנִי אֶל בֵּית הַיֵּינָן וְדָגְלוֹ עָלַי אֶהְבֶּה וכו' (שהש"ר ב, ד).

"דבר אחר הביאני אל בית היין, בשעה שנגלה הקב"ה על הר סיני ירדו עמו כ"ב רבבות מלאכים שנאמר רָכַב אֱלֹקִים רַבְתִּים אֶלְפֵי שָׁנָאן (תהלים סח, יח), והיו כולם עשויים דגלים דגלים, שנאמר דָּגְלוּ מִרְבֵּבָה (שהש"ר ה, י). כיון שראו אותם ישראל שהם עשויים דגלים דגלים התחילו מתאווים לדגלים, אמרו הלוואי כך אנו נעשים דגלים כמותן, וכו', אמר להם הקב"ה מה נתאוויתם לעשות דגלים, חייכם שאני ממלא משאלותיכם וכו', מיד הודיע הקב"ה אותם לישראל ואמר למשה לך עשה אותם דגלים כמו שנתאוו, עכ"ל.

ועוד אמרו ז"ל (מדרש תנחומא פרשה במדבר אות יא) בזה"ל: "איש על דגלו באתת (במדבר ב, ב), זהו שאמר הכתוב מי זאת הנִשְׁקָפָה כְּמוֹ שָׁחַר יָפָה כְּלָבָנָה (שיר השירים ו, י), קדושים וגדולים היו ישראל בדגליהם, וכל עכו"ם היו מסתכלין בהן ותמהין ואומרים 'מי זאת הנשקפה כמו שחר'."

"אמרו להם עכו"ם שובי שובי השולמית (שם ז, א), מהו 'שובי שובי השולמית', הדבקי לנו ובאי לך אצלנו ואנו עושין אתכם שלטונים ודוכסין והגמונים. שובי שובי וְנִחְזֶהָ בָךְ (שם וכו'), וישראל אומרים להם מה תִּחְזוּ בְּשׁוֹלְמִית (שם), ומה גְדֻלָּה אתם נותנין לנו, שמא כְּמַחֲלַת הַמִּחְנֶה (שם), שמא אתם יכולין ליתן לנו כגדולה שנתן לנו אלקינו במדבר בדגל מחנה יהודה דגל מחנה ראובן דגל מחנה אפרים דגל מחנה דן, יכולים אתם לעשות לנו כך, וכו', מכאן למדנו שהיו הדגלים גדולה וכבוד הוי אומר על דגלו באתת (במדבר ב, ב), עכ"ל.

עוד איתא במדרש (שהש"ר רבה פרשה ב' אות א) בזה"ל: "אמרה כנסת ישראל, הביאני הקב"ה למרתף גדול של יין, זה סיני, ושם ראיתי מיכאל ודגלו, גבריאל ודגלו, וראו עיני טקסים של מעלה ואהבתי אותם. באותה שעה אמר הקב"ה למשה, הואיל ורצונם של בני לחנות בדגלים, יחנו בדגלים, הדא הוא דכתיב איש על דגלו באתת (במדבר ב, ב), עכ"ל.

והנה הקושיא והתמיהה עולה בלב כל משכיל, ויהיה פלא בעיניו, כי מה קול ההמולה הזו, ומה היא משמעות המעלה הגדולה של הדגלים עד שכל כך התאוו להם ישראל, ובמה הדגלים מראים את חביבותם כלפי שמיא. ועוד, מדוע התאוו דוקא לדגלים של מלאכי השרת, דאי נימא דהיה

כעין זה הוא מה שנשאל **החפץ חיים זצ"ל**, וכך שאלוהו, למה לכל אחד מן הקהילות יש נוסח משלה ואופן עבודה אחרת מזולתה, ולמה לא יתפללו כולם באותו הנוסח ויעבדו את ה' באופן הזה, והשיב הח"ח, כי כשם שהמצביא והקיסר הגדול, אז כדי לנצח במלחמה זקוק הוא לחיל הים, חיל היבשה, חיל רגלי וכו', ולא שייך שכולם יהיו באותו חיל.

כך הוא ג"כ בענין מלחמת היצר, שבכדי לנצח את היצר הרע, צריך דוקא את עבודת ה' של כולם, אלו עובדים יותר בעומק התורה ואלו בבקיות ואלו ביראת שמים ואלו בתפילה וכיו"ב. נמצא שכל אחד זקוק לעבודת ה' כפי שורש נשמתו, כוחו ויכולתו, וכשם שלכל שבט קהילה ועדה יש את נוסח התפילה ודרך העבודה משלה, כך גם לכל יחיד ויחיד מבני ישראל יש את הנוסח הפרטי שלו ואת דרכי העבודה האישיים והמיוחדים לו. אלו תוכן דברי החפץ חיים זצ"ע.

« מדוע צדיקים נכונים אחד מחופתו של חבריו? »

הנה הגמ' אומרת שלעתיד לבא (ב"ב עה). "כל אחד ואחד נכוה מחופתו של חבריו, אמרו פני משה כפני חמה ופני יהושע כפני לבנה, אוי לאותה בושה, אוי לאותה כלימה", עכ"ל.

והקשה המהרש"א, למה אמר כל אחד ואחד וכי כל אדם נכוה מחופתו של חבריו, הרי לכאורה דוקא מי שחסר בו איזו מצוה אז הוא הנכוה בחופתו של חבריו אך לא כולם. ועוד הקשה מהו הכפילות 'אוי לאותה בושה אוי לאותה כלימה'.

ותירץ המהרש"א, בזה"ל: "ונראה לומר, לפי שיש לכל צדיק וצדיק שום מעלה ומדרגה בשום מצוה שאין כן לחבריו, דוגמא דר' חנינא ורבי חייא דפ' הפועלים, וע"ז אמרו 'לפיכך הרבה להן תורה ומצוות' כדי לזכותם. וע"כ כל אחד מן הצדיקים אין מתבייש מחבריו, לפי שכל אחד יש לו שום מדרגה בשום מצוה שאין בחבריו, (-אולם בכל זאת) 'וכל אחד מהן נכוה מחופתו של חבריו', ר"ל, נכוה בשום דבר מצוה מה שאין בו ויש לחבריו."

"אבל אמר 'אוי לה לאותה בושה ואוי לה לאותה כלימה', לאותו איש שאין לו שום מעלה ומדרגה. וכיוצא בו ביהושע, שא"ל מהודך ולא כל הודך, דהיינו שלא היה לו מדרגת משה בחכמת התורה, שהוא רמוז לפני משה כפני חמה, אבל זכה למדרגה אחרת גדולה דהיינו ליכנס לא"י ולכבוש ל"א מלכים, אבל מי שאין לו שום מעלה ומדרגה אוי לו כו', עכ"ל.

היוצא לנו מכל זה, שלכל אדם ואדם יש לו תפקיד מיוחד בעולם ויש לו מדרגה מסוימת שרק הוא יכול לבצעו ולהוציא אל הפועל, והוא תפקידו בעולם. וכשם שאצל המלאכים אין שנאה ואין תחרות ומטעם כן הם כולם אהובים כולם ברורים וכולם מקבלים עליהם עול מלכות שמים זה מזה, ונותנים באהבה רשות זה לזה, וכל אחד יש לו התפקיד שלו, כך ג"כ צריך שיהיה לבני אדם. שכל אחד יכיר את גבולותיו ויכולותיו ותפקידו המסויים והמיוחד בעולם ולא ינסה ליכנס למקום חבריו, ואם יהיה כן לא יהיה מחלוקות בעולם.

[ויסוד זה הוא יסוד גדול גם בעניני שלום בית בין איש לאשתו, דהאיש יש לו את התפקיד שלו ולאשה את תפקיד שלה, ואם כל אחד יתעסק בתפקידו לא תהיה בעיה בשלום בית, כל הבעיה מתחילה כאשר כל אחד נכנס לתחום של חבריו].

וזהו ג"כ השייכות בין מתן תורה לענין הדגלים, כי אחרי שכלל ישראל הגיעו לפני קבלת התורה לדרגה של 'כאיש אחד בלב אחד', או אז נכספו לענין הדגלים המבטא היטב את אהבה והאחוה בין אדם לחבריו ובין איש לאשתו, ע"י הכרת ייחודתו של כל אחד ואחד.

מיוחד, שראו בני ישראל שאצל המלאכים שכל מלאך ומלאך היה לו שליחות ותפקיד מסויים אשר נועד לו למלאות בעולם, ודבר זה ראו בני ישראל אצל המלאכים ונתאוו לו, והוא שלכל שבט ושבט יהיה תפקיד מסויים בעולם אשר יהיה עליו לקיימו ולהיות הדגל והסמל של דבר זה, והוא ענין אשר עשה להם הקב"ה לישראל במנין ובמספר שמות כדברי הספורנו ז"ל, כי היה אז כל אחד מאותו הדור נחשב בשמו המורה על צורתו האישית למעלתם על דרך ואדעך בשם."

"כל שבט ושבט היה לו שם תואר לעצמו, דגל לעצמו, גורן לעצמו, ללא כל ערבויה כלל, הוא סוד הדגלים סוד נשיאות ושמירת העצמיות שלהם לשמור ולחסות בעד כל התבוללות, כל אחד ואחד ישמור ויגן על העצמיות שלו בכל הניכר עד הכרת המקום המיוחד לו עד קביעות הרוח לכל אחד ואחד."

"אשרי העם שככה לו אשרי העם שה' אלוהיו, הוא הבורא יתברך, הוא הבוחר אותנו מכל עם ורוממנו מכל לשון, ה' מנת חלקנו וגורלנו, לסמן לנו עצמותינו בדגלנו בכל פרטיהם ואופניהם, והוא הוא ודאי אשר נתאוו ישראל, כי אין אושר כאושר העצמיות ואין אהבה כאהבת עצמו ודגלו עלי אהבה ודאי", עד כאן דברי רבי ירוחם.

« ה'כלל' מורכב מהרבה פרטים יחודיים!! »

כדי לשבר את האזון, ולהוריד את הרעיון למושגים שלנו, נקדים ונבאר נקודה אחרת שמצינו בפרשה. דהנה בפרשת השבוע מצינו, שבתחילה הכתוב פירט את סכום של כל שבט ושבט בפני עצמו, אולם לאחר מכן (א, מו ומכמו כן בפרק ב' פסוק ל"ד) חזר וכלל את מספר כולם ביחד. ולכאורה מדוע התורה הוצרכה לעשות כן.

והנה, כאשר נתבונן בברכת יעקב אבינו לבניו קודם מותו, אנו רואים שבסוף של כל הברכות הפרטיות נאמר וַיְבָרֶךְ אוֹתָם אִישׁ אִשֶּׁר כְּבָרְכָתוֹ בְּרַךְ אֹתָם (בראשית מט, כח), ופרש"י, "איש אשר כברכתו", ברכה העתידה לבא על כל אחד ואחד. 'ברך אותם', לא היה לו לומר אלא איש אשר כברכתו בירך אותו, מה תלמוד לומר ברך אותם, לפי שנתן ליהודה גבורת ארי, ולבנימין חטיפתו של זאב, ולנפתלי קלותה של אילה, יכול שלא כללן כולם בכל הברכות ת"ל ברך אותם, עכ"ל.

מבואר מזה, שעל אף שכולם היו מבורכים באחת, מ"מ יעקב נתן לכל אחד מבניו ברכה בפני עצמה. ולמדנו מכאן יסוד גדול בעבודת האדם והכרתו את עצמו ואת כוחותיו, שעל אף שיש את כח הרבים שיכולים לעזור זה לזה וכולם נמצאים באגודה אחת, מ"מ נשאר על כל אחד ואחד לשמר את היחודיות המסויימת שלו, ועל ידי כך מתגדלת מעלת הציבור הכולל, לפי שכל אחד משלים לחסרון חבריו, וביחד נבנה דבר נאה ומתוקן.

אותו דבר מצינו גם בענין קרבנות הנשיאים, שמצד אחד פירטה התורה הק' את כל קרבנות של כל נשיא ונשיא בנפרד, הגם שכולם הביאו את אותם קרבנות, והיו יכולים לכלול את כולם ביחד, ולומר שכולם הביאו קרבנות כאלה וכאלה. אולם הוא הדבר אשר דברנו, שהיות כל אחד ואחד הביא בכוונה וביחודיות ושורש נשמה שלו, על כן התורה פירטה לכל קרבן וקרבן של כל נשיא ונשיא.

ונראה דזהו מה ש' **בכתבי האר"י ז"ל** (שער הכוונות, דרושי עלינו לשבח ונוסח התפילה א), שיש ברקיע י"ב חלונות כנגד י"ב שבטים, וכל שבט ושבט עולה תפילתו דרך שער אחד המיוחד לו, שכיון שתפילותיהם משונות, לכן צריכים שערים מיוחדים לכל שבט ושבט, כי כפי שורש ומקור נשמת השבט ההוא, כך צריך להיות סדר תפילותיו, לכן ראוי לכל אחד ואחד להחזיק כמנהג סדר תפלתו כמנהג אבותיו, ואין תפילתו עולה למעלה אם לא בדרך הסדר ההוא, עכ"ד.

